

N:o 44.

Af herr **Swartz m. fl.**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning af brännvin.

Uti § 25 af det genom Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 79 Riksdagen förelagda förslaget till förordning angående försäljning af brännvin stadgas bland annat, att städernas andelar af brännvinsmedlen ej må öfverstiga hvad i den vid förordningen fogade bilagan finnes angifvet såsom högsta andel för hvarje stad.

Dessa maximibelopp motsvara i allmänhet de inkomster, städerna haft under försäljningsåret 1902—1903, dock med jämkningar i vissa fall, såsom inhämtas af departementschefens å sidan 78 af den kungl. propositionen återgifna uttalande till statsrådsprotokollet.

Ehuruval städernas, särskildt de störres, utgifter ej minst för sådana med brännvinshandeln nära samband ägande ändamål som polis- och ordningsväsen, gatubelysning, fattigvård och sjukvård m. m. visa en afgjord tendens att stiga i vida hastigare progression, än med all säkerhet städernas andelar af brännvinsförsäljningsmedlen skulle stegras, för den händelse intet fixt maximum för desamma fastställdes, och således befogade anmärkningar skulle kunna framställas mot en dylik fixering, torde en sådan dock under förhandenvarande förhållanden ej kunna undvikas.

Så mycket angelägnare vill det då synas, att maximibeloppen bestämmas på ett sådant sätt, att de olägenheter i ekonomiskt afseende för städerna, hvilka blifva den oundvikliga följden af hvarje fixering af deras andelar i brännvinsförsäljningsmedlen, icke öfver höfvan stegras.

Departementschefen framhåller å sidan 71 i den nådiga propositionen, hurusom städerna med beräkning af dessa inkomsters fortsatta åtnjutande

grundat företag, ofta till gagn äfven för landsbygden, och upptagit lån, samt huruledes, om någon afsevärd minskning af samma inkomster skulle inträda, följden däraf åtminstone för vissa städer blefve en stegring af uttaxeringen, som för de skattskyldige knappast blefve möjlig att bära. Till fullo instämmande häri, tillåta vi oss emellertid tillägga, att vid ingåendet af förbindelser af ofvan omnämnd beskaffenhet städerna, åtminstone mångestädes, räknat med sannolikheten af framtida stegring i inkomsterna af brännvinshandeln, hvilken stegring kunde tillåta städerna att vid sidan af öfriga af deras fortgående utveckling med naturnödvändighet påkallade, ökade utgifter bära jämväl annuiteterna å de lån, hvilka särskildt för fattigvårds- och sjukhusanstalters ändamålsenliga anordnande i riklig mängd upptagits. För mången stad torde därför stegringens uteblifvande komma att medföra följder af enahanda beskaffenhet som de, hvilka af departementschefen framhållits såsom sannolika i händelse af en afsevärd minskning af nuvarande inkomster.

Det måste i följd häraf anses stå i fullkomlig öfverensstämmelse med grundtanken i departementschefens ofvan åberopade uttalande, att maximum för hvarje stad bestämmes till det högsta belopp staden uppburit under något af de år efter 1885, då nuvarande fördelningsgrunder bestämdes, hvilka föregått förslagets framläggande för Riksdagen, således under perioden 1885—1904.

I flera fall torde detta maximum sammanfalla med det af Kungl. Maj:t föreslagna, i andra har det ernåtts under något år, före 1902, och i återigen andra fall torde det hafva uppnåtts under försäljningsåret 1903—1904.

Att med en sådan grund som den nu omförmälda för bestämmandet af stads maxiiniandel i brännvinsförsäljningsmedlen det af departementschefen åsyftade ändamålet att sätta staden i stånd att utan ökade svårigheter för de skattdragande fullgöra redan ingångna förbindelser vida säkrare vinnes än genom fastställandet af ett visst gifvet års resultat såsom maximum, torde ligga i öppen dag. Ej heller torde med skäl kunna sägas, att något annat befogadt intresse genom en dylik anordning skulle trädas för nära, då i alla händelser ingen enda stad skulle komma att få uppbära mera af brännvinsförsäljningsmedlen, än hvad den redan förut gjort.

Uti sistnämnda princip vilja vi, såsom ock i det föregående yttrats, ingalunda ifrågasätta någon rubbning, ty de ändrade bestämmelser, hvilka vi — förutom ofvan angifna — i ett särskildt afseende tillåta oss föreslå, kunna vi ej finna på något sätt stå i strid mot sagda princip.

Enligt uttalande å sidorna 78 och 79 i den kungl. propositionen har departementschefen ej funnit anledning att låta en framtida inkorpo-

rering af socken eller sockendel med stad verka förhöjning af stadens maximandel i brännvinsförsäljningsmedlen. Säsom skäl härför anføres, att förbrukningen af brännvin inom sådant område säkerligen i de flesta fall blifvit tillgodosedd från staden och sålunda redan medverkat till framkallandet af det maximum, som blifvit för staden beståndt.

Utan att vilja förneka riktigheten, åtminstone i åtskilliga fall, af detta förhållande, tillåta vi oss dock fästa uppmärksamheten därpå, att, så länge inkorporering ej äger rum, den eller de beträffande landskommunerna komma i åtnjutande af vederbörliga andelar af brännvinsförsäljningsmedlen. Att dessa andelar i händelse af socknarnes till större eller mindre del skeende inkorporering med stadskommun ej skulle få öfvergå på den kommun, uti hvilken socknarne uppgå, utan i stället fördelas på öfriga landskommuner samt öka dessas andelar af brännvinsförsäljningsmedlen, kunna vi ej finna öfverensstämmande med vare sig billighet och rättvisa eller med det allmännas och socknarnes eget välförstådda intresse.

Sagda medel måste väl i främsta rummet anses vara afsedda att utgöra en hjälp för kommunerna att bära utgifterna för den allmänna ordningens och fattigvårdens handhavande. Inom nu ifrågavarande kommuner öfvertagas ju dessa åligganden af stadskommunen, och då synas rättvisan och billigheten kräfva, att stadskommunen ock för framtiden äger uppbära eller rättare behålla de till dessa bördors underlättande särskildt afsedda medlen, i stället för att dessa skulle fördelas mellan kommuner, hvilka ej hafva något med de nämnda socknarnes förpliktelser i sagda hänseende att skaffa. Billigheten af en sådan anordning framträder så mycket tydligare, då man besinnar, att stadskommunen med fullkomlig visshet får för de nytillkomna delarna underkasta sig betydligt större utgifter i nu ifrågavarande hänseenden, än de respektive socknarne vidkändes före inkorporeringen. Ett godkännande af det i den nådiga propositionen uttalade åskådningssättet skulle helt visst i sin mån bidraga att försvåra inkorporering af kringliggande landsbygd med stad. Då en dylik inkorporering på många ställen, särskildt invid våra större städer, måste anses önskelig ur synpunkten såväl af den allmänna ordningen som ej minst af den beträffande landsbygdens eget intresse, synas från statens sida åtgärder af detta slag snarare böra främjas än motarbetas.

Med stöd af det ofvan anförda, tillåta vi oss hemställa,

att Riksdagen ville besluta:

dels att de städer och vissa köpingar tillkommande högsta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen måtte bestämmas till den högsta inkomst, stad eller köping i

sådant hånseende åtnjutit under något af försäljnings-åren 1885/1886—1903/1904, med afrundning till jämna tusental i enlighet med hvad Kungl. Maj:t å sidan 72 i det vid den nådiga propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet angifvit;

dels att för den händelse socken eller sockendel inkorporeras med stad, stadens högsta andel af brännvinsförsäljningsmedlen skall höjas med det belopp, afrundadt enligt de å sidan 72 i Kungl. Maj:ts proposition angifna grunder, hvartill socknens andel af sagda medel uppgick året näst före inkorporeringen, eller — i händelse af sockendels inkorporering — till ett på ofvan nämndt sätt afrundadt belopp, motsvarande den enligt invånareantalet på sockendelen belöpande andelen af de året före inkorporeringen socknen i dess helhet tillkommande brännvinsförsäljningsmedel.

Den närmare omformulering af förslagets bestämmelser, hvilken af ett bifall till motionen föranledes, torde vidtagas af särskilda utskottet n:o 2, till hvilket vi anhålla, att motionen måtte remitteras.

Stockholm den 28 mars 1905.

<i>Carl Swartz.</i>	<i>E. Fränckel.</i>	<i>Olof Melin.</i>
<i>John Rettig.</i>	<i>H. Sternhagen.</i>	<i>Wald. Ewerlöf.</i>
<i>J. H. Dieden.</i>	<i>John Lovén.</i>	<i>A. G. Andersson.</i>
<i>P. R. Rabe.</i>	<i>Wilh. Walldén.</i>	

I motionens syfte instämmer

R. Törneblad.